

بانکی کوچک با قابلیت‌های بزرگ

گفت‌وگویی اقتصاد ایران با دکتر مهدی رضوی، مدیر عامل و رییس هیأت مدیره بانک صنعت و معدن و استاد دانشگاه

اقتصاد ایران: آقای دکتر، در ابتدا بفرماید ابلاغیه مقام معظم رهبری در خصوص سیاست‌های کلی مربوط به اصل ۴۴ قانون اساسی به خصوص بندهای الف و ج در حوزه خصوصی سازی و نحوه اصلاحات در بانک‌ها چه تأثیری خواهد داشت؟ همان طور که استحضار دارید، بانک صنعت و معدن به عنوان یک بانک توسعه ای در راستای بند ج اصل ۴۴ قانون اساسی، یک بانک دولتی باقی خواهد ماند. با توجه به این که موضوع اساسنامه و هدف اصلی بانک صنعت و معدن، تأمین اعتبار طرح‌های صنعتی و معدنی جهت توسعه اقتصاد کشور است، لذا اهداف، وظایف و فعالیت‌های بانک در آن جهت تنظیم شده است. البته بانک صنعت و معدن در سال‌های قبل بخشی از فعالیتش به بنگاه داری مصروف می شد که اکنون با تمهیداتی که اندیشیده شده است، رسالت و مأموریت بانک بر بانکداری تخصصی صنعت و معدن در جهت توسعه اقتصادی کشور متمرکز شده است.

این بانک در زمینه‌های مختلف اعم از صنایع غذایی، صنایع شیمیایی، صنایع فلزی، سیمان، پتروشیمی، نورد و خودروسازی و ... به تأمین اعتبار می پردازد. در همین راستا، از محل بند ۷ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۸۵ کل کشور، مبلغ یک و نیم میلیارد دلار به صورت سپرده از حساب صندوق ذخیره ارزی به بانک صنعت و معدن تخصیص یافته است. در همین راستا، تاکنون تقاضاهای زیادی دریافت کرده ایم و حدود ۱/۵ میلیارد دلار قرارداد منعقد کرده ایم که بیشتر آنها مربوط به بخش‌های مختلف توسعه‌ای و ایجاد زیرساخت‌های لازم برای اقتصاد کشور می باشد.

اقتصاد ایران: روند تأمین اعتبار پروژه‌های بخش صنعت و معدن توسط بانک چگونه بوده است؟

از محل ۱/۵ میلیارد دلار یاد شده، با پرداخت رقمی بالغ بر ۲۹۷/۲ میلیون دلار به هر کدام از دو پروژه پتروشیمی مهاباد و لرستان موافقت شده است. لازم است اشاره کنم که برای اولین بار است که چنین تأمین اعتباری توسط یک بانک ایرانی با این شرایط انجام می شود، در حالی که پیش از آن، این قبیل تسهیلات از کشورهای OECD آن هم تحت شرایط خاصی دریافت می شده است. در همین راستا، با تأمین مالی مجتمع غذایی کیلوس با ۲۴ میلیون دلار، صنایع دریایی صدر با ۵۰ میلیون دلار، ایران خودرو با ۱۳۸ میلیون دلار، شرکت صنایع شیمیایی ایران با ۲۰ میلیون دلار، مجتمع فولاد اسفراین با بیش از ۱۱۳ میلیون دلار و شرکت‌های دیگر که مجموعاً تسهیلات اعطایی بانک به آنها حدود ۱ میلیارد و ۶۶۷ میلیون و ۱۲۲ هزار دلار می شود، موافقت شده است. مدت تسهیلات اعطایی یاد شده چند ساله است و امیدواریم این تسهیلات بتواند در جهت توسعه زیرساخت‌های اقتصاد کشور آثار مفیدی داشته است. برای مثال، در مورد دو پتروشیمی مهاباد و

فعالیت‌هایش چه هستند؟

بر اساس نظام برنامه‌ریزی یکپارچه که بر مبنای علمی و مهندسی سیستم‌ها استوار است، اهداف، محدودیت‌ها، نیازها و راهکارها و برنامه‌های اجرایی جهت حصول به اهداف بانک را بر اساس مفاهیم ریاضی و ماتریس‌های متقاطع، تبیین و شناسایی کرده ایم. بر این اساس، برای بانک صنعت و معدن، ۴۷ مانع و چالش عمده و حدود ۵۰ نیاز شناسایی شده است. به موازات، قابلیت‌ها و توانایی‌های بانک را با همکاری تمامی همکاران و کارکنان بانک شناسایی کرده و برنامه‌های اجرایی لازم را که ۴۷ برنامه است، تدوین نموده ایم. از همکاری‌هایی که سال‌ها مسؤلیت‌های مدیریتی در بانک داشتند و به نوعی شناخت لازم را از موضوع دارند، خواستیم که برنامه‌های اجرایی خودشان را با هدف ایجاد مدیریت ریسک کارآمد ارائه کنند. در نتیجه برنامه‌های اجرایی بانک از جمله اقدام جهت افزایش سرمایه، جذب منابع ارزان قیمت، ایجاد مدیریت صحیح منابع و مصارف و غیره تدوین شده است.

اقتصاد ایران: برای تخصیص اعتبارات، چه فاکتورهایی مورد توجه بانک است. به عبارت دیگر، اولویت‌بندی اعطای تسهیلات، بر اساس چه معیارهایی صورت می‌گیرد؟

ما هم مانند همه بانک‌ها فرآیند خاص خودمان را داریم. بررسی‌های فنی، مالی و اقتصادی طرح به دقت انجام می شود و در صورت توجیه داشتن، در مراحل بعد جهت اعطای تسهیلات تصمیم گرفته خواهد شد. در این راستا، برای درخواست‌های تا یک میلیارد تومان، در شعب تصمیم‌گیری می شود. سپس از یک تا ۲ میلیارد تومان در کمیته اعتبارات، از ۲ تا ۵ میلیارد تومان در کمیته عالی اعتبارات و برای تسهیلات ۵ میلیارد تومان به بالا در هیأت مدیره تصمیم‌گیری می شود. در خصوص اولویت‌بندی جهت تخصیص اعتبارات به صنایع مختلف نیز تصمیم‌گیری با بانک

لرستان، حلقه کارشناسی بعمل آمده، بعد از یک دوره ۳ ساله، به بازدهی خواهند رسید و یک میلیارد تومان درآمد فروش روزانه برای آنها پیش بینی شده است. از دیگر طرح‌هایی که قرار است توسط بانک صنعت و معدن تأمین اعتبار شود، می توان به خط ۳ متروی تهران اشاره کرد که فعلاً ۱۰۰ میلیون دلار برای آن در نظر گرفته شده است. به طور کلی، در مدت نه ماهه نخست سال جاری، بانک صنعت و معدن حدود یک میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار به بخش صنعت کشور تسهیلات اعطا کرده است، در حالی که در همین مدت، دولت از محل حساب ذخیره ارزی به بخش صنعت کل کشور تنها یک میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار اختصاص داده است.

اقتصاد ایران: لطفاً از ساختار فعلی بانک بگویید.

بانک صنعت و معدن به دلیل این که یک بانک توسعه‌ای است، تا چند سال قبل، مجموعاً یک ساختمان مرکزی و ۳ شعبه داشت. اما با تغییر استراتژی، اکنون بانک با ۳۶ شعبه در سطح کشور که عمدتاً در مراکز استان‌ها قرار دارند، به صاحبان صنایع خدمات‌ارایه می دهد. کل عملیاتی که در شعبه مرکزی انجام می شود، در شعبات مراکز استان‌ها هم قابل اجرا است و نیازی به آمدن مشتریان شهرستانی به شعبه مرکزی نیست. یکی دیگر از ویژگی‌های بانک، محدود بودن تعداد مشتریان بانک است. در واقع، در حالی که بانک‌های تجاری به طور متوسط ۳۰ تا ۳۵ میلیون مشتری دارند، کل مشتریان بانک صنعت و معدن از ۲۰ هزار مورد تجاوز نمی کند. البته مشتریان ما عمدتاً شرکت‌های بزرگ صنعتی کشور از جمله ذوب آهن، فولاد، مس، خودروسازان، شرکت‌های پتروشیمی و سایر شرکت‌های بزرگ صنعتی و معدنی کشور هستند. در مورد تسهیلات هم، بر خلاف تسهیلات بانک‌های تجاری که اغلب کوتاه‌مدت است، تسهیلات بانک صنعت و معدن، بعضاً چندساله است.

اقتصاد ایران: چالش‌ها و موانع بانک در مسیر

اقتصاد ایران: آیا در سند چشم‌انداز، اهداف نظام بانکی تبیین شده است؟

برخی از موارد به صورت کلی عنوان شده‌اند. البته در سمینارها و همایش‌ها، حرف‌های خوب زیادی زده می‌شود، اما در اجرا با مشکلات و کاستی‌های زیادی مواجه هستیم. ما در بانک صنعت و معدن قصد داریم، حرف‌های خوب و ایده‌های ناب را از طریق برنامه‌ریزی علمی، اجرایی و عملیاتی کنیم.

اقتصاد ایران: تأثیر تحریم‌ها بر فعالیت بانک، اعم از تأمین اعتبارها و برنامه‌های برون مرزی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

تأمین اعتبار پتروشیمی‌های مهاباد، کاویان و لرستان را که در حجم بسیار بالایی انجام شده، جملگی از طریق LC انجام دادیم. برای گشایش اعتبار، باید پول را از طریق یک بانک خارجی به شرکت خارجی طرف حساب بدهیم. در این پروژه‌ها، طرف ما یک شرکت ایتالیایی است. اما اولین بانک‌هایی که متعاقب قطعنامه ۱۷۳۷ کشورمان را تحریم کردند، بانک‌هایی ایتالیایی بودند. با توجه به این که بانک صنعت و معدن به بانک‌های مختلف اروپایی می‌تواند تعامل بانکی داشته باشد تا کارهای گشایش اعتبار و ارتباط با شرکت‌های خارجی را انجام دهد، لذا در این مرحله از تحریم‌ها به مشکلی برخورد نخواهیم خورد.

اقتصاد ایران: در نتیجه شدیدتر شدن احتمالی تحریم‌ها، آیا هزینه‌های مالی کشور افزایش پیدا خواهد کرد؟

بند برای حل این مسایل به توان و نیروی مدیریت داخلی کشور خیلی اعتقاد دارم و معتقدم که اگر درست مدیریت کنیم، هیچ اتفاقی نمی‌افتد. در واقع، تمام ضررهای ما نتیجه عدم آگاهی ما است، زیرا ما در زمینه‌های بین‌الملل خیلی کم کار کرده‌ایم. به همین دلیل، یکی از اهداف اصلی بانک، حضور فعال در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است تا بتوانیم با حضور جدی در عرصه‌های بین‌المللی، تأثیرات منفی سیاست‌های تنبیهی بر علیه کشور را کم‌اثرتر کنیم. به هر حال، در حال حاضر نرخ‌هایی که در تسهیلات بین‌المللی به ایرانی‌ها می‌دهند، حدود ۲ تا ۳ درصد بالای نرخ لایبور است. لذا چیزی حدود ۵ درصد می‌شود که در صورت سخت‌تر شدن تحریم‌ها، قطعاً این نرخ‌ها افزایش خواهند یافت.

اقتصاد ایران: در پایان لطفاً در مورد اهداف بانک صنعت و معدن توضیح بفرمایید؟

ارتقای سطح بانک به یک بانک تخصصی و توسعه‌ای مدرن، حضور فعال در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی، گسترش و بهبود عملیات متنوع بانکی بر مبنای ضوابط اسلامی و کمک به برنامه‌ها و اهداف اقتصادی دولت، چهار هدف اصلی بانک در راستای نظام یکپارچه می‌باشد.

اقتصاد ایران: متشکریم.

ورود کشور به سازمان تجارت جهانی (WTO) چیست؟

با توجه به اهمیت سیستم بانکی به عنوان یکی از محورهای اصلی و اساسی اقتصاد هر کشور، به هر میزان که بانک‌های یک کشور دارای قدرت بیشتری باشند، به همان میزان اقتصاد آن کشور از ثبات بالاتری برخوردار خواهد بود. در عین حال و با تمام تلاش‌های انجام شده در بخش بانکداری، بانک‌ها به دلیل دشواری‌های موجود نه تنها نتوانسته‌اند رضایت مردم را در حد ایده‌آل خود کسب نمایند، بلکه در حد استانداردهای مطلوب بین‌المللی در این صنعت نیز ظاهر نشده‌اند و فاصله زیادی از رقبای خارجی خود در نحوه ارائه خدمات و کسب رضایت مشتریان دارند. از سوی دیگر، پیوستن به سازمان تجارت جهانی، شبکه بانکی را ملزم به حرکت به سمت استانداردهای بانکداری روز دنیا می‌نماید و اگر نظام بانکداری کشور، آمادگی الحاق به WTO را نداشته باشد، بخش‌های اقتصادی دیگر نیز یقیناً توان این کار را نخواهند داشت.

اما هنوز به ما چارچوب مشخصی برای ورود به WTO ابلاغ نشده است. به نظر می‌رسد فقدان برنامه‌های مدون اجرایی برای رسیدن به اهداف بلندمدت، یکی از معضلات موجود در نظام بانکی کشور در مسیر پیوستن به WTO می‌باشد، ولی اگر زمانی برای پیوستن به WTO بخواهند شاخص‌های بانکی را منطقی کنند، بانک صنعت و معدن آمادگی کامل دارد. ضمن این که هدف دوم بانک، حضور فعال در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی تعریف شده است. در حال حاضر، بانک صنعت و معدن مانند یک بانک کوچک است که با کمتر از ۱۰۰۰ نفر پرسنل که ۷۵ درصد آنان تحصیلکرده دانشگاهی هستند، شرایط خوبی برای حضوری فعال در منطقه و در سطح بین‌الملل دارد. درصدد هستیم این حرکت را ابتدا از کشورهای مسلمان حوزه خلیج فارس آغاز کنیم و با پیوند زدن فعالیت‌های خود با بانک‌های منطقه، بتوانیم در آن بانک‌ها حضور پیدا کنیم و متقابلاً آنها بتوانند با ما تعامل داشته باشند. به نظر ما، اعراب خلیج فارس بعد از اهانت برخی از کشورهای اروپایی به ساحت مبارک نبی اکرم (ص)، دیگر علاقه چندانی ندارند که مازاد پس‌انداز خود را به کشورهای غربی منتقل کنند. حتی شاهدیم که به دنبال فرصت و موقعیتی برای حضور در عرصه سرمایه‌گذاری کشورمان می‌گردند. لذا با بسترسازی‌های مناسب می‌توانیم از این پتانسیل به نفع اقتصاد کشور استفاده کنیم.

بانک صنعت و معدن یک بانک کوچک است و می‌تواند به راحتی این کار را انجام دهد. ما در مرحله دوم، تمایل داریم به فعالیت‌های بانکی کشورهای عضو در سازمان همکاری‌های اقتصادی اگو کمک کنیم. در مرحله بعد نیز حضور در کشورهای آمریکای لاتین مانند ونزوئلا، اکوادور و غیره را می‌توان پیگیری نمود. طی چند ماه گذشته با چند بانک ایرانی دیگر به تفاهم رسیده‌ایم که با کمک هم در منطقه آمریکایی لاتین، بانک تأسیس کنیم. در ازبکستان نیز زمینه‌های همکاری با بانک‌های ایرانی بنا به درخواست آنها فراهم شده است.

است که با توجه به بازار و کشش صنعت مورد نظر، اولویت آن تعیین می‌شود. از جمله اتفاقاتی که در ۱۱ ماه اخیر پس از پذیرفتن مسؤلیت در بانک صنعت و معدن در نتیجه اجرای فرآیند نظام برنامه‌ریزی یکپارچه اتفاق افتاده، این است که اطلاعات کلیه آحاد بانک در روش جدید با انجام کارهای گروهی و بحث و تبادل نظر میان کارکنان و اجزای بانک، یکسان شده است. شاید برای خوانندگان ماهنامه «اقتصاد ایران» جالب باشد که عرض کنم کلیه این کارها با اتکا به توانایی کارشناسان داخلی بانک انجام شده و حتی یک ریال هم برای اجرای این سیستم هزینه نشده است.

اقتصاد ایران: در حال حاضر میزان مطالبات معوق بانک چقدر است و آیا برای کاهش آن اقدامی صورت گرفته است؟

در هنگام تفویض مقام به اینجانب به عنوان مدیر عامل، بانک صنعت و معدن از نظر میزان مطالبات معوق، وضعیت مناسبی نداشت. اما در شش ماهه نخست امسال، نسبت به دوازده ماهه سال گذشته، وصول مطالبات معوق بانک به میزان حدود ۵۲۵ درصد افزایش پیدا کرده است. ضمناً طی همین مدت مبلغ وصولی طلب‌های سررسید گذشته بانک حدود ۳۲۱ درصد نسبت به سررسید گذشته‌های سال قبل افزایش یافته است. در همین جا لازم است یادآوری کنم یکی از برنامه‌های اجرایی و پروژه‌های بانک، کاهش مطالبات معوق می‌باشد.

اقتصاد ایران: ممکن است در خصوص نحوه رابطه بانک صنعت و معدن به عنوان یک بانک توسعه‌ای با وزارت صنایع و معادن و دولت توضیح بفرمایید؟

وزیر صنایع و معادن، رئیس مجمع بانک صنعت و معدن است. مجمع بانک صنعت و معدن از وزرای تعاون، بازرگانی، صنایع و معادن، جهاد و کشاورزی و رؤسای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و بانک مرکزی تشکیل می‌شود. لذا می‌توان گفت بانک صنعت و معدن، حلقه واسط میان سیاست‌های کلان صنعتی دولت با واحدهای تولیدی و صنعتی کشور است. به این ترتیب که دولت تأمین اعتبار بخش‌های صنعتی و تولیدی کشور را از طریق بانک صنعت و معدن انجام می‌دهد. ما امیدواریم با رفع موانع و چالش‌های بانک، بتوانیم به عنوان یک بانک توسعه‌ای، نقش خود را به خوبی در اقتصاد کشور ایفا کنیم.

اقتصاد ایران: لطفاً در مورد شرکت‌های زیر مجموعه بانک و حوزه‌های فعالیت آنها توضیح بفرمایید؟

تعداد ۸ شرکت عمده در زیر مجموعه بانک فعالیت می‌کنند. این شرکت‌ها عبارتند از: بانک تجاری ایران و اروپا، سرمایه‌گذاری صنعت و معدن، سرمایه‌گذاری آتیه دماوند، لیزینگ صنعت و معدن، کارگزاری بانک صنعت و معدن، لیزینگ آتیه لوند، شبکه صرافی صنعت و معدن و ترغیب صنعت ایران و ایتالیا.

اقتصاد ایران: برنامه‌های بانک در خصوص